

BİLİMSEL ARAŞTIRMA TÜRLERİ:

Kalitatif ve Kantitatif Araştırma Teknikleri

BİLİMSEL ARAŞTIRMA

Bilimsel araştırma; bilimsel kuralları takip ederek veri toplamak, sistematik olarak sınamak, analiz etmek ve elde edilen bulguları ve sonuçları yine bir sistematik içinde raporlamak olarak tanımlanmaktadır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ Amacına Göre Araştırma Türleri

- **Temel Araştırmalar:** Kuram (teori) geliştirmeyi amaçlayan temel araştırmalar genel bilgi üretmeye yöneliktir.
- **Uygulamalı Araştırmalar:** Belli bir kuramı test etmek ya da temel araştırmanın ortaya koyduğu sonuçların uygulanması sırasında yaşanan sorunları analiz etmek için yapılan araştırmalardır; belli bir problemin çözümüne yöneliktirler.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ Kullanılan Yönteme Göre Araştırma Türleri

- **Nitel Araştırmalar:** Belli bir konuda derinlemesine bilgi edinmek amacıyla yapılır. Veriler genelde problemin (ya da araştırmaya konu olan objenin) doğal ortamında toplanır ve sözel olarak ifade edilir.
- **Nicel Araştırmalar:** Bir durumu, problemi anlamak, analiz etmek ve açıklamak için veri toplamak ve bu verileri sayısal olarak analiz etme sürecidir.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ Kullanılan Yönteme Göre Araştırma Türleri

- **Nicel Araştırma**
Ne kadar ?
Ne miktarda?
- **Nitel Araştırma**
Niçin?
Nasıl?
Ne şekilde?

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ Nitel Araştırma Türleri

- Nitel araştırma kişilerin kanaatleri, tecrübeleri, algıları ve duyguları gibi subjektif verilerle ilgilidir.
- Nitel araştırmalarda veriler gözlem, mülakat ve anket yoluyla toplanır.
- Bir örnekleme uygulanır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ

Nitel Araştırma Türleri

- **Fenomenoloji (phenomenology):** Herhangi bir konuyu aydınlatma ve buraya dikkat çekmeyi amaçlar. Birey davranışları. Okul başarısızlığı ile uzun saatler televizyon seyretme alışkanlığı arasındaki ilişki vs.
- **Etnografi (ethnography):** Bir halkın, bir kültür grubunun gelenekleri, inançları, birbiriyle bağlantıları tasvir edilir.
- **Örnek olay (case study):** Bir ya da birkaç olayı derinlemesine inceleme ve tasvir etmek olarak tanımlanır.

Nitel Araştırma Süreçleri

- Çalışılacak olan olayın saptanması,
- Çalışmadaki katılımcıların/örneklemin belirlenmesi,
- Metodolojinin tespiti,
- Hipotezlerin üretilmesi,
- Verilerin toplanması,
- Verilerin analizi,
- Yorumlar ve sonuçların yazımı

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ

Nitel Araştırma Metodolojisi

- Gözlem
- Bireysel görüşme -Mülakat
- Odak Grup Görüşmesi (Focus Group)

Nitel Araştırma Metodolojisi

Gözlem

- Herhangi bir ortamda veya kurumda oluşan değişiklikleri veya olayları ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.
- Gözlemlenenler doğal ve açık bir yöntemle izlenir, kaydedilir, tanımlanır, analiz edilir ve yorumlanır.

Yapılandırılmamış Gözlem

- Doğal ortamda bilgi toplama, not alma, konuşma ve analiz-sentez ile betimleme yapılır.
- Tamamen subjektif tir.
- Ölçümü ve sayısallaştırılması zordur.

Yapılandırılmış Gözlem

- Gözlenecek olaya ilişkin olarak sistematik bir süreç çerçevesinde çeşitli sorulara dayanarak bilgi toplama, kodlama, sayısallaştırma ve analiz etme tekniğidir.

Gözlem

DAVRANIŞ	HİC (1)	ORTA (2)	TAM (3)
Derse hazırlıklı gelme	√		
İşlenecek konu ve dersin amacını açıkça belirleme		√	
Dersin başlama ve bitiş saatlerine uyma		√	
Ders konusuna hakim olma			√
Ses tonuna, dil ve ifadelerini uygun olarak kullanma			√
Dersin ilgi çekici ve zevkli hale getirme			√
Öğretim araçlarını yerinde ve etkin kullanma			√
Etkin bir şekilde sınıfı yönetebilme		√	
Demokratik ortam yaratarak, soru sorma ve görüş belirtmelerine fırsat verme		√	
Etkili iletişim kurabilme	√		
Öğrencilere eşit davranma	√		
Görünüş ve davranışlarıyla model oluşturma	√		
Ders sırasında dönüt (geribildirim) verme	√		
Dersin sonunda konuyu özetleme ve önemli noktaları vurgulama	√		
Hata ve eksiklikler konusunda uyarma	√		

Nitel Araştırma Metodolojisi Bireysel Görüşme

Sıkı yapılandırılmış mülakat: Sorular önceden belirlenmiştir ve herkese aynı sorular sorulur.

Yarı-yapılandırılmış mülakat: Bazı sorular açık uçlu olabilir. Soruların dışına çıkılıp derinlemesine görüşme yapılabilir.

Yapılandırılmamış mülakat: Sorular önceden belirlenmiş değildir. Görüşen ve görüşmeyi yapan tamamıyla serbesttir.

Nitel Araştırma Metodolojisi Bireysel Görüşme

- Görüşmeyi yapan kişinin uslubu, ses tonu, beden dili çok önemlidir.
- Yarı yapılandırılmış mülakat oldukça etkindir.
- Görüşmeyi yapan kişi bazen soru sorarken kendisinin en iyi bildiğini ispatlamaya çalışır. Bu durum karşı tarafı görüşmeye kapatan bir durumdur.
- Açık uçlu sorularda yönlendirici olunmamalı. Örneğin: «iyi hissettiniz mi» yerine «nasıl hissettiniz» şeklinde olmalı.

Nitel Araştırma Metodolojisi Bireysel Görüşme

- Karşı tarafın sessiz kalması durumunda cesaretlendirilmeli.
- Güven unsuru son derece önemlidir. Bazı yerler sadece karşı tarafı yüreklendirmek için kayıt dışı kalmalıdır.
- Görüşmeyi yapan kişi eğitilmiş ve bu konuda tecrübeli olmalıdır.

Nitel Araştırma Metodolojisi Odak Grup Görüşmesi – Focus Grup

- Bir kişinin kendi başına davranışı ile grup içindeki davranışı farklı olabilmektedir.
- Grup içindeki bireylerin psikolojik ve sosyo-kültürel statülerine göre davranışlarını araştıran bir yöntemdir.
- Şirketler, piyasaya sürdükleri ürün ve hizmetlerin nasıl algılandıklarını ve marka imajlarını ortaya koymak amacıyla kullanırlar.
- Bir moderatör ve bazen bir raportör ve 10-12 kişilik bir gruptan oluşur.
- Moderatör ortaya attığı bir soru veya fikri tartıştırırken; katılımcıları yönlendirerek algılarını ölçmeye çalışır.

Nitel Araştırma Metodolojisi Odak Grup Görüşmesi – Focus Grup

- Pazar araştırmaları, satış veya reklam stratejisi geliştirmede kullanılır.
- Hedef kitle belirlenir ve bir örneklem seçilir.
- Bazen farklı yaş, cinsiyet, sosyal statü vs. örneklem grupları seçilir ve algı farklılıkları ortaya konur.
- Moderatörün yönetim becerileri ve kullandığı iletişim teknikleri son derece ön plandadır.
- Farklı statüden kişilerin aynı grupta olması sonuca varmada sıkıntı yaratabilir.
- Soru sayısı azdır, moderatör yönlendirir.

Odak Grup Görüşmesi Örnek Uygulama

«Ambalajın Gıda Ürünlerinde Satın Alma Davranışına Etkisi»

Odak Grup Görüşmesi

Adım 1. Moderatörün kendini ve odak grup görüşmesinin amacını anlatması

Adım 2: Kullanılacak teknik hakkında bilgi verilmesi
Moderatörün nasıl yönlendireceği, herkesin fikrini rahatça söyleyebileceği, konuşmaya başlamadan herkesin kendisini çok kısaca tanıtmayı gerektirildiğini, isim ve fikirlerin kesinlikle saklı kalacağını belirtilmesi; tahta, ses kaydı, kamera vs. kullanılacak araçların anlatılması.

Adım 3: Kişiler kendilerini kısaca tanıtır. Moderatör havayı ısındırmalıdır.

Odak Grup Görüşmesi

Adım 4: Giriş ve ısındırma soruları sorulur.

- «Alışveriş size neyi çağırıyor?»
- «Neden alışveriş yaparsınız?»
- «Gıda alışverişi sizin için ne anlama geliyor?»
- «Gıda ürünü satın alırken bu kararınızı ne etkiliyor?»

- Reklam
- Marka
- Kalite
- Ambalaj
- Raftaki yeri
- Fiyat
- Gramaj

Odak Grup Görüşmesi

Adım 4: Giriş ve ısındırma soruları sorulur.

- «Gıda alışverişinizi nereden yapıyorsunuz?»
- «Bu seçenekleri tercih etmenizin sebebi nedir?» (eve yakın, tanıdık, ucuz, otopark var, kampanyalar var, indirimli kartı var)
- «Gıda reyollarında gözünüze çarpan özellikler nelerdir?»
- «Bir marketin satın alma davranışı oluşturmadaki en önemli özelliği sizce nedir?»

- Müzik yayını
- Tüm ürünleri bir arada görme şansı
- Tat testi yapabileme şansı
- Ambalajlara dokunabilme, okuyabilme şansı
- İade şansı
- Raflar arası rahat gezinebilme
- Vakit geçirebilme

Odak Grup Görüşmesi

Adım 5: Asıl konuya ilişkin sorular başlar

- «Bir ürünün ambalajı sizin için neden önemli?»
- «Sadece ambalaj için bir ürünü satın alırsınız?»
- «Hangi renk size hangi ürün grubunu çağırıyor?»
- «Bir ambalaj tasarımında sizin için en önemli özellik nedir?»
- «Sizce ambalajın kolay kullanılabilir olması ne demek?»
- «Gıda tüketiminde en beğeni ile kullandığınız bir ürün seçip ambalajını anlatır mısınız?»

Adım 6: Fiziksel Temas ve Görüşler: Farklı gıda ürünleri gruptakilerin önüne konular ve her birinin ambalajına olan görüşler sorulur. Olumlu ve olumsuz görüşler tartışılır.

Nitel Araştırma Metodolojisi

- Gözlem, görüşme veya grup görüşmelerde toplanan veri; kullanılan kelimeler, dil ve üsluptur.
- Bu verinin çözümü dikkatlice yapılmalı her ayrıntı raporlanmalıdır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN SÜREÇLERİ

- Hipotez Oluşturulması-

Araştırmaların bir kısmında, araştırmanın sonucuna ilişkin tahminler yapılabilir. Bu tahminler; hipotezler ile ifade edilir. Hipotezler; en az iki değişken arasındaki ilişkiyi açıklamak için kullanılır.

Hipotez örnekleri:

- Düzenli çalışmak öğrencilerin not ortalamasını yükseltir.
- Reklam vermek, satışları artırır.
- Kar etmek, hisse fiyatını artırır.
- Faiz arttırmak, kurlarda düşmeye neden olur.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN SÜREÇLERİ

- Hipotez Oluşturulması-

Hipotez Oluşturulması:

Örneğin, işyerinde verimlilik artışı üzerine bir araştırma yapmaktayız.

Gözlem: İşyerine yakın bir bakım evi ya da kreş olması durumunda, çalışanların işyerindeki verimin artacağı düşünülmekte.

Hipotez: Kreş olanağı sunan işyerlerinde verimlilik artışı yaşanır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN SÜREÇLERİ

Araştırma Sorusu ve Hipotez

Araştırma Konuları	Araştırma Sorunu ya da Sorusu	Araştırma Hipotezi
Televizyon ve Tüketici Davranışları	Televizyon reklamlarının ergenlik çağındaki tüketici davranışlarına etkileri nelerdir?	Ergenlik çağındaki kadınlar televizyon reklamlarındaki ürünleri ergenlik çağındaki erkeklerden daha fazla satın alırlar.
Uzaktan Eğitim ve Akademik Başarı	Uzaktan eğitimin örgün eğitime göre öğrencilerin matematik başarılarına etkisi nedir?	Uzaktan eğitim alan öğrencilerin matematik testi puanları örgün eğitim alan öğrencilerden daha yüksektir.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN SÜREÇLERİ

Hipotez Oluştururken Neye Dikkat Edilmeli?

1. Hipotez; açık ve net olarak ifade edilmeli.
2. Değişkenleri net olarak ortaya koymalıdır.
3. Değişkenler arasında beklenen ilişkiyi açık ve net olarak ifade etmeli.
4. Hipotez test edilebilir olmalıdır.

Hipotez Oluşturma Aşamaları

- Hipotez ile araştırma sorusu belirli istatistik testler ile sınanabilir bir formata dönüştürülür.
- Yanlış olduğunu düşündüğümüz önerme bizim için temel hipotez olarak yazılmalıdır.
- Bu hipoteze null hipotez ya da sıfır hipotezi denir. H_0 olarak ifade edilir.
- Bunun nedeni, çoğu istatistik null hipotezi reddettiğimizdeki olası hatayı verir.
- Bunun karşı hipotezi de alternatif hipotez olarak isimlendirilir ve H_1 olarak gösterilir.

Hipotez Oluşturma Aşamaları

Konu: Cep telefonu markası ve memnuniyet arasındaki ilişkinin sınanması

Araştırma sorusu: Tüketicilerin tercih ettiği cep telefonu markası ile telefonun teknolojik donanımı arasında bir ilişki var mıdır?

Hipotez Oluşturma Aşamaları

H₀ = Tüketicilerin tercih ettiği cep telefonu markası ile telefonun teknolojik donanımı arasında bir ilişki yoktur.

H₁ = Tüketicilerin tercih ettiği cep telefonu markası ile telefonun teknolojik donanımı arasında bir ilişki vardır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ Nicel Araştırma Türleri

- Nicel araştırmalarda temel amaç, araştırmaya konu olan veriler arasında ilişkinin sınanarak; sayısal olarak ifade edilmesidir.
- Anket uygulanabilir.
- İstatistikler yorumlanmalıdır.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TÜRLERİ Nicel Araştırma Türleri

- Zaman serisi analizi (ortalama, standart sapma, medyan, mod, ortanca, korelasyon, regresyon vs.)
- Kesit analizi
- Değişkenler arasında anlamlı farklılık ilişkisinin incelenmesi (ANOVA Testi, KiKare Testi vs.)

Önümüzdeki hafta . . .

Kantitatif Teknikler . . .